

ПРО ДІЯЛЬНІСТЬ НАЦІОНАЛЬНОЇ АКАДЕМІЇ ПЕДАГОГІЧНИХ НАУК УКРАЇНИ У 2023 РОЦІ ТА ЗАВДАННЯ НА 2024 РІК

Наукова доповідь загальним зборам НАПН України 5 квітня 2024 р.

<https://doi.org/10.37472/v.naes.2024.6107>

КРЕМЕНЬ

Василь Григорович

доктор філософських наук,
професор, дійсний член
(академік) НАН України і
НАПН України, президент
Національної академії
педагогічних наук України,
м. Київ, Україна

Анотація. У доповіді викладено основні результати наукової, науково-технічної (експериментальної), науково-організаційної, експертної та освітньої діяльності Національної академії педагогічних наук України у 2023 р., яка здійснювалася в умовах другого року повномасштабної війни, розв'язаної РФ та спрямовувалась на системний науковий, методичний супровід освіти, реалізацію пріоритетів державної освітньо-наукової політики, підвищення наукового потенціалу в галузі освіти, педагогіки і психології, посилення його впливу на модернізацію усіх ланок національної освіти з метою наближення перемоги у війні, реалізації повоєнного відновлення країни, її європейської інтеграції.

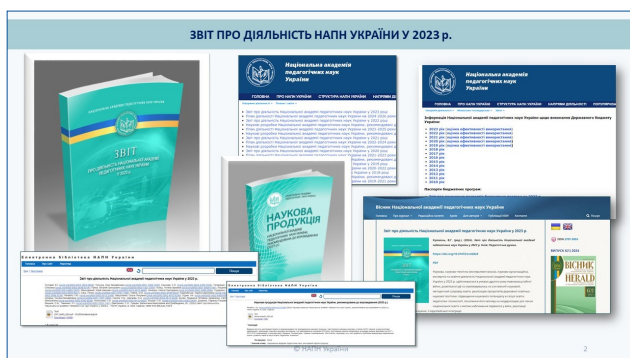
Вчені НАПН України продовжили активну діяльність, зорієнтовану на системний науково-методичний супровід освіти, психологічну підтримку дітей і дорослих у тяжкий для країни час, реалізацію пріоритетів державної освітньо-наукової політики, розв'язання актуальних проблем модернізації освітньої та наукової сфер, інноваційність й обґрунтованість, соціальну і економічну значущість отриманих результатів, їх широке практичне впровадження і використання, реагування на кризові виклики для українського суспільства в цілому та освіти зокрема.

Наведено найвагоміші наукові здобутки вчених академії за результатами виконання фундаментальних і прикладних досліджень із зазначенням соціального ефекту впровадження. Всебічно висвітлено експериментальну, видавничу, науково-організаційну, науково-експертну, освітню, міжнародну, науково-інформаційну діяльність, співпрацю з органами державної влади і науковими організаціями, представлення наукових періодичних видань та публікацій вчених у світовій системі наукових комунікацій, проведення науково-практичних масових заходів, а також фінансове забезпечення.

Ключові слова: Національна академія педагогічних наук України; наукова діяльність; освіта України; педагогіка; психологія; науково-методичний супровід; інноваційна людина; військова агресія.

Повний текст Звіту про діяльність Національної академії педагогічних наук України у 2023 р. (Кремень, 2024), схваленого Президією НАПН України 3 квітня 2024 р., розміщено на веб-сайті НАПН України. Також оприлюднено Інформацію НАПН України щодо виконання Державного бюджету України за 2023 рік (НАПН України, 2024а) та збірник «Наукова продукція НАПН України за 2023 рік, рекомендована для впровадження» (Луговий, Топузов, 2024).

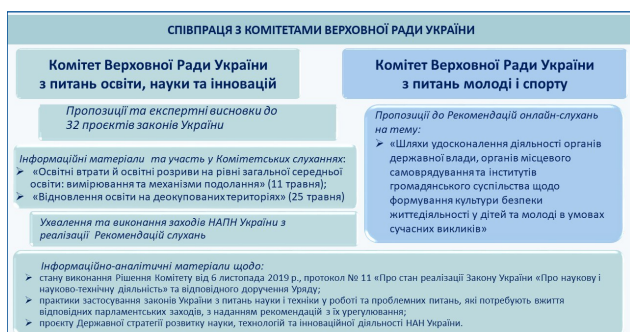
Діяльність НАПН України впродовж 2023 р. систематично висвітлювалася на сайті (naps.gov.ua) та у Віснику НАПН України (visnyk.naps.gov.ua). У зв'язку з цим у доповіді викладено найважливіші підсумки діяльності НАПН України, її Президії, відділень і наукових установ у 2023 р. та завдання на 2024 р.

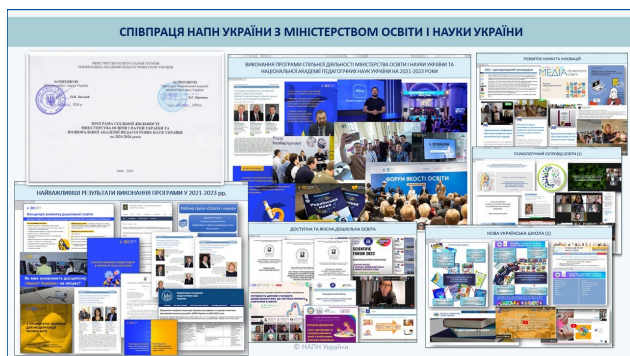
Третій рік Україна живе в умовах війни. Це обумовлює дещо інше, ніж у мирний час, звітування про зроблене.

Перш за все, важливо зазначити, що з перших днів широкомасштабного російського вторгнення, включно зі звітним 2023 роком, колективи наукових установ академії, усі члени академії гідно відповіли на виклики часу. Кожен докладав необхідних і можливих зусиль для відсічі ворогу.

Більш тісною стала співпраця з владними структурами країни, зокрема з Комітетом Верховної Ради України з питань освіти, науки та інновацій. За 2023 рік академією було надіслано пропозиції до 32 законопроектів.

Завершено трирічну *Програму спільної діяльності Міністерства освіти і науки України та Національної академії педагогічних наук України* (НАПН України, 2020), у результаті виконання якої було здійснено ряд важливих кроків в освіті, зокрема продовжено впровадження оновленого Державного стандарту базової середньої освіти та його інноваційного програмно-методичного

забезпечення відповідно до Концепції «Нова українська школа». Нині за активної участі академії завершується розроблення концепції і Державного стандарту профільної середньої освіти. Вчені академії активно підтримали ініціативу МОН України щодо формування Національної стратегії освіти і науки, надали обґрунтовані пропозиції.

2 квітня цього року міністром Оксеном Лісовим підписано Програму спільної діяльності МОН України і НАПН України на 2024-2026 рр. (НАПН України, 2024b).

У звітному році розпочато реалізацію нової *Програми спільної діяльності з Національною академією наук України* (НАПН України, 2022). Досвід такої співпраці, схвалений Радою президентів академій наук України, поширено на інші галузеві академії. Ми пішли далі — НАПН України підписано програми спільної діяльності з Національною академією медичних наук України на 2023-2025 рр. (НАПН України, 2023b) та з Національною академією правових наук України на 2024-2026 рр. (НАПН України, 2024c).

Наша академія співпрацювала з Національним агентством із забезпечення якості вищої освіти, Державною службою якості освіти України, Українським центром оцінювання якості освіти, Національним агентством кваліфікацій.

НАПН України взаємодіяла з РНБО, особливо щодо аналізу готовності системи освіти до протидії та подолання реальних і потенційних загроз національній безпеці та національним інтересам України в умовах зовнішніх і внутрішніх викликів.

Продовжувалась робота з удосконалення діяльності самої академії.

На виконання рішення Національної ради України з питань розвитку науки і технологій від 23 лютого 2023 р. (Урядовий портал, 2023) затверджено й реалізується *План заходів з реформування НАПН України на 2023 і 2024 роки* (Кабінет Міністрів України, 2021).

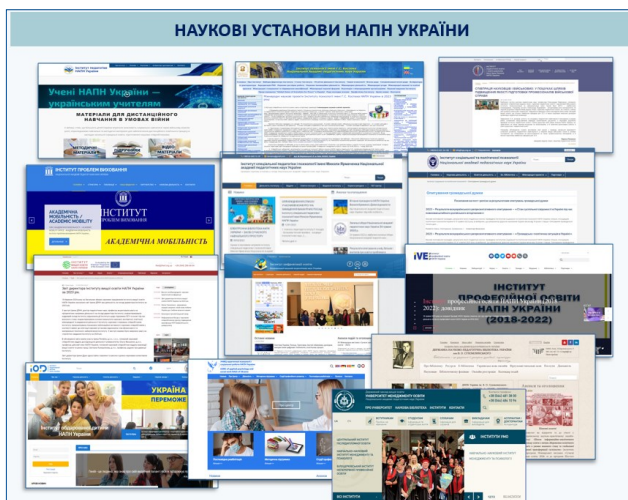
Прийнято нову Стратегію розвитку Національної академії педагогічних наук України на 2023-2027 роки (НАПН України, 2023d).

Затверджено Пріоритетні напрями (тематику) наукових досліджень та науково-технічних (експериментальних) розробок НАПН України на 2023-2027 рр. (НАПН України, 2023e).

З огляду на потреби війни та повоєнного відновлення країни переглянуто тематику наукових досліджень НАПН України, скорочено терміни виконання досліджень, оптимізовано склад виконавців.

НАПН України систематично взаємодіє з Національним Еразмус+ Офісом, бере участь у здійсненні європейської рамкової програми «Горизонт Європа», що особливо важливо в умовах переговорів про вступ України до ЄС (НАПН України, 2023a).

Нині в академії функціонують 12 наукових установ та Університет менеджменту освіти. У складі Інституту проблем виховання створено Центр раннього розвитку дитини та дошкільної освіти. Це дієздатні академічні колективи, що сукупно забезпечують усі ланки освіти: 10 наукових установ мають першу — вищу державну атестаційну категорію, і лише 2 — другу категорію (Кремень, 2024).

Чисельність наукових працівників складає 802 особи. Серед них за основним місцем роботи 561 (70 %) вчений, із яких 147 докторів наук і 269 кандидатів наук (або 74 % з науковими ступенями). Також в академії працювали 146 науково-педагогічних працівників, з них 115 (79 %) за основним місцем роботи, з яких 94 (82 %) з науковими ступенями, та 31 педагогічний працівник.

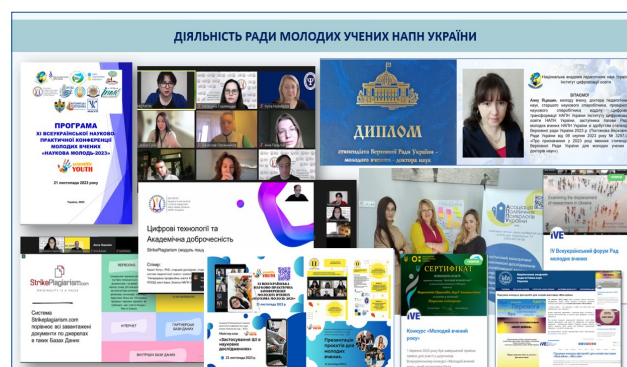
Станом на 1 січня 2024 р. у складі НАПН України перебували 67 дійсних членів (академіків) та

81 член-кореспондент, а також 29 іноземних членів та 29 почесних академіків.

НАПН України продовжувала системну роботу з молодими вченими, їх радами в академії та в установах. Зокрема у 2024 р. за результатами конкурсного відбору буде виконуватися 3 прикладні наукові дослідження по програмі підтримки молодих вчених.

За вагомі досягнення та особистий внесок у розвиток вітчизняної освіти та науки ряд молодих колег отримали державні іменні стипендії, стипендію Кабінету Міністрів України.

В установах НАПН України у 2023 р. за рахунок бюджетного фінансування виконувалося 99 наукових досліджень, з яких 41 (41 %) фундаментальне і 58 (59 %) прикладних. Було оптимізовано співвідношення фундаментальних і прикладних досліджень на користь прикладних. У 2023 р. розпочато 28 наукових досліджень, завершено 41 дослідження (Кремень, 2024).

Крім того, установи здійснювали виконання наукових досліджень за рахунок грантової підтримки Національного фонду досліджень України. Зокрема, це — Інститут цифровізації освіти, Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна, Український науково-методичний центр практичної психології та соціальної роботи.

За індивідуальними планами також вели дослідження члени академії.

Усього за результатами наукових досліджень вченими наукових установ та членами НАПН України опубліковано близько 4,3 тис. праць, зокрема 83 монографії, 35 підручників, 137 навчальних програм і посібників, 1108 статей у фахових виданнях. Це істотно більше, ніж у 2022 р.

У 2023 р. понад 230 дійсних членів, членів-кореспондентів та вчених наукових установ НАПН України опублікували понад 380 статей у виданнях, що індексуються наукометричними базами даних Scopus та Web of Science Core Collection, зокрема у виданнях, що входять до першого квартіля (Q1). У трьох наукових установах частка наукових працівників, які мають зазначені публікації, становить понад 40 %: в Інституті вищої освіти — майже 69 %, Інституті цифровізації освіти — 47 %, Державній науково-педагогічній бібліотеці імені В.О. Сухомлинського — 44 %.

Більше 87 % вчених наукових установ мають цифрові ідентифікатори ORCID iD, 94 % — профілі у Google Scholar.

Понад 500 публікацій вчених наукових установ здійснено англійською та іншими іноземними мовами.

Найважливіші наукові здобутки у 2023 р. за пріоритетними напрямками розвитку науки і техніки з високим рівнем їх практичного застосування отримані в результаті виконання таких наукових досліджень.

1. За пріоритетним напрямом **«Фундаментальні наукові дослідження з найбільш важливих проблем розвитку науково-технічного, соціально-економічного, суспільно-політичного, людського потенціалу для забезпечення конкурентоспроможності України у світі та сталого розвитку суспільства і держави»:**

- Інноваційні тренди, практики і технології загальної середньої освіти в європейському та північноамериканському регіонах (Інститут педагогіки);
- Психологія міжгрупової взаємодії в історичному і територіальному вимірах (Інститут соціальної та політичної психології);
- Науково-методичне забезпечення навчання дітей раннього та дошкільного віку з порушеннями слуху (Інститут спеціальної педагогіки і психології імені Миколи Ярмаченка);
- Підвищення дослідницької спроможності університетів України в умовах війни та повоєнного відновлення у контексті імплементації концепції «Відкрита наука» (Інститут вищої освіти);
- Проектування навчального середовища з використанням засобів доповненої та віртуальної реальності в закладах загальної середньої освіти (Інститут цифровізації освіти).

2. За пріоритетним напрямом **«Інформаційні та комунікаційні технології»:**

- Методика використання інформаційно-цифрових технологій для оцінювання результативності педагогічних досліджень (Інститут цифровізації освіти);

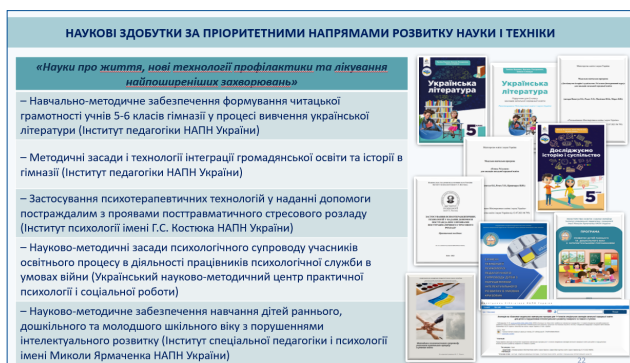
- Проєктування і технологічне забезпечення функціонування відкритої Інтернет-платформи «Українська електронна енциклопедія освіти» (Інститут цифровізації освіти);
- Методика моніторингових досліджень ефективності інформаційно-цифрового середовища закладів загальної середньої освіти у контексті євроінтеграції України (Інститут цифровізації освіти);

- Методичні засади застосування цифрових технологій у підготовці майбутніх кваліфікованих робітників (Інститут професійної освіти).

3. За пріоритетним напрямом *«Науки про життя, нові технології профілактики та лікування найпоширеніших захворювань»*:

- Навчально-методичне забезпечення формування читачької грамотності учнів 5-6 класів гімназії у процесі вивчення української літератури (Інститут педагогіки);
- Методичні засади і технології інтеграції громадянської освіти та історії в гімназії (Інститут педагогіки).
- Застосування психотерапевтичних технологій у наданні допомоги постраждалим з проявами посттравматичного стресового розладу (Інститут психології імені Г.С. Костюка).
- Науково-методичні засади психологічного супроводу учасників освітнього процесу в діяльності працівників психологічної служби в умовах війни (Український науково-методичний центр практичної психології і соціальної роботи).

- Науково-методичне забезпечення навчання дітей раннього, дошкільного та молодшого шкільного віку з порушеннями інтелектуального розвитку (Інститут спеціальної педагогіки і психології імені Миколи Ярмаченка).

Кожне відділення академії спрямовувало зусилля вчених на дослідження найбільш актуальних проблем нинішнього часу. Їх ефективне виконання дозволило підготувати і запропонувати суспільній, зокрема освітній практиці важливі розробки конкретного характеру.

1. По *Відділенню філософії освіти, загальної та дошкільної освіти* і його установах: Інститут проблем виховання, Державна науково-педагогічна бібліотека України імені В.О. Сухомлинського та окремі наукові підрозділи Інституту педагогіки НАПН України.

Розроблено Стратегію військово-патріотичного виховання дітей та молоді в системі освіти України (Бех, Малиношевський та ін., 2023).

Оновлено зміст навчальної програми «Захист України» для учнів старших класів (НАПН України, 2023f).

Розроблено і впроваджено в освітній процес закладів загальної середньої освіти наскрізну навчальну програму «Основи безпеки життєдіяльності в умовах надзвичайних ситуацій» (Корнієнко та ін., 2022).

Розроблено модельну навчальну програму «Мистецтво. 7-9 класи (інтегрований курс)» для закладів загальної середньої освіти (Івасюк, Комаровська та ін. 2023).

Розроблено та впроваджено діагностичний інструментарій моніторингу соціальних очікувань сучасної молоді (Куниця та ін., 2023).

Створено виховний етико-понятійний глосарій (Бех, 2020).

Упроваджено технології залучення батьків до використання дидактичних можливостей цифрового середовища для освітнього розвитку дітей раннього та дошкільного віку в умовах війни.

Здійснено моніторинг науково-інформаційної діяльності мережі освітянських бібліотек МОН України та НАПН України в умовах воєнного стану (понад 13 тис.).

Підготовлено аналітичні, реферативні та бібліографічні огляди науково-методичного забезпечення цифрової трансформації освіти, педагогіки.

2. По *Відділенню психології та спеціальної педагогіки* і його установах: Інститут психології імені Г.С. Костюка, Інститут спеціальної педагогіки і психології імені Миколи Ярмаченка, Інститут соціальної та політичної психології, Український науково-методичний центр практичної психології і соціальної роботи.

Підготовлено і передано МОН України проект Концепції реформування психологічної служби у системі освіти України на період до 2030 року.

Розроблено:

- концепцію застосування психотерапевтичних технологій у наданні допомоги різним категоріям постраждалих від воєнних подій та комплекс методик психологічної допомоги різним категоріям постраждалих (Панок та ін., 2023);
- методичні матеріали і рекомендації щодо психологічного забезпечення формування безпечного освітнього середовища у закладі освіти (Байдик та ін., 2023);
- систему методик і процедур психологічної діагностики адаптаційних розладів у суб'єктів освітнього простору в умовах воєнного стану (Пророк та ін., 2023).

Створено політико-історичну психологічну теорію колективних травм, концепцію ролей конфліктної міжгрупової взаємодії, програму психосоціальної підтримки родин, що постраждали внаслідок війни (Горностай, 2023).

У сфері освіти осіб з особливими освітніми потребами розроблено:

- моделі забезпечення комунікативної доступності освітнього середовища для осіб з порушеннями слуху (Адамюк, 2023);

• алгоритм діяльності педагогічних працівників щодо організаційно-методичного супроводу дитини з особливими освітніми потребами в закладі освіти з інклюзивним навчанням в умовах війни (Ярмола, 2023);

• модельні навчальні програми для освіти дітей з порушеннями інтелектуального розвитку помірного та важкого ступеня.

Адаптовано і модифіковано діагностичні методики для роботи психолога з незрячими дітьми та дітьми з порушеннями зору (Костенко та ін., 2023; Легкий та ін., 2023).

3. По *Відділенню загальної середньої освіти і цифровізації освітніх систем* та його установах: Інститут педагогіки, Інститут цифровізації освіти та Інститут обдарованої дитини.

Підготовлено низку концепцій і запропоновано інноваційні моделі:

- індивідуалізації навчання в умовах змішаної форми організації освітнього процесу в закладах загальної середньої освіти (Малихін та ін., 2023);
- багатомовної освіти в закладах загальної середньої освіти з навчанням мов корінних народів і національних меншин (Фідкевич та ін., 2023a; Фідкевич та ін., 2023b);
- реалізації STEM/STEAM-освіти в закладах спеціалізованої освіти наукового спрямування (Поліхун, 2023);
- цифрового навчального середовища з використанням доповненої і віртуальної реальності (Литвинова та ін., 2023);
- хмаро орієнтованих систем відкритої науки в освітньому процесі закладів вищої та післядипломної педагогічної освіти (Бруйка та ін., 2023);
- дидактико-методичного забезпечення навчання ряду шкільних предметів (Твердохліб, 2023; Назаренко та ін., 2023).

Продовжено реалізацію інноваційного проекту із створення на єдиних методологічних засадах навчальних програм, системи підручників і навчальних посібників з усіх предметів для 7-9 класів. У

2023 р. підготовлено комплекс із 15 нових підручників для 7 класу з їх методичним супроводом (Інститут педагогіки, n.d.a; Інститут педагогіки, n.d.b).

Підготовлено низку аналітичних матеріалів і методичних рекомендацій щодо особливостей організації освітнього процесу в закладах загальної середньої освіти в умовах воєнного стану, зокрема з діагностування і подолання освітніх втрат учнів початкової і базової середньої освіти, спотворення історичної правди про Україну в російських підручниках з історії; індивідуалізації навчання та побудови індивідуальної траєкторії здобуття освіти (Топузов & Онопрієнко, 2023; Топузов & Головка, 2023).

Здійснено тестове випробування функціонування сайту експериментального зразка відкритої Інтернет-платформи «Українська електронна енциклопедія освіти» (Биков та ін., 2023).

4. По *Відділенню професійної освіти і освіти дорослих* та його установах: Інститут професійної

освіти та Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна.

У сфері професійної (професійно-технічної) і фахової передвищої освіти розроблено:

- методичну систему професійної підготовки кваліфікованих робітників в умовах змішаного навчання (Кручек, 2022; Кручек, 2023);
- парадигму консультування та концепцію розвитку молодіжного підприємництва у закладах професійної (професійно-технічної) освіти (Закатнов та ін., 2023);
- модель розвитку державно-приватного партнерства у сфері професійної (професійно-технічної) освіти та визначено етапи її реалізації (Радкевич, 2023a; Попова, 2023; Радкевич, 2023b);
- концепцію і методичну систему розвитку професійної компетентності педагогічних працівників фахових коледжів в умовах пандемії, воєнного та повоєнного часу (Тітова та ін., 2023).

У сфері педагогічної освіти і освіти дорослих:

- розроблено Концепцію підготовки педагогічного персоналу для системи освіти дорослих та проєкт професійного стандарту за професією «Андрагог» (Баніт, 2023; Самко, 2023; Вовк, 2023);
- обґрунтовано концептуальні засади підготовки майбутніх викладачів закладів вищої педагогічної освіти в умовах цифрової трансформації суспільства (Кучерявий, 2023a);
- розроблено методичні рекомендації з підготовки викладача закладу вищої педагогічної освіти до цифрової безпеки у воєнний час (Кучерявий, 2023b; Петренко, 2023);
- засновано і функціонує Об'єднання інституцій-партнерів «Педагогічна синергія», діяльність якого спрямована на вдосконалення професійної підготовки майбутнього вчителя (IPOOD hab, 2022).

5. По *Відділенню вищої освіти* та його установах: Інститут вищої освіти та Університет менедж-

менту освіти.

Науково обґрунтовано:

- механізми забезпечення, критерії і показники ефективності освітньої діяльності в університетах, пропозиції по формуванню політики ефективності в контексті євроінтеграції (Луговий та ін., 2023; Таланова та ін., 2021; Кремень та ін., 2023);
- принципи та механізми реалізації соціальної відповідальності університетів України, теоретичні й емпіричні основи взаємодії вищої освіти та ринку праці в умовах воєнного стану та повоєнного відновлення (Lugovyi et al., 2023);
- концептуальні засади створення коректних методологій університетського рейтингу (Lugovyi et al., 2023);
- перспективи становлення «супер смарт-суспільства» як нової людиноцентричної концепції суспільства, де фізичний і кіберпростір стають єдиним цілим у здійсненні соціально-економічного зростання (Саух, 2023).

Установи академії, незважаючи на складну суспільну ситуацію, нарощували експериментальну діяльність. Вона охоплювала 63 експерименти різних рівнів за участю близько 700 закладів освіти, 231 з яких затверджено МОН України. Під науковим керівництвом учених академії проведено 15 всеукраїнських експериментів.

У 2023 р. продовжувалося впровадження результатів наукових досліджень, завершених у 2022 р.

Результати досліджень оприлюднено в ході роботи міжнародних і всеукраїнських конференцій, семінарів, вебінарів, міжнародних виставок.

Зросло наповнення **Електронної бібліотеки НАПН України** ресурсами, підготовленими за результатами фундаментальних і прикладних наукових досліджень вчених академії. У 2023 р. внесено понад 3,8 тис. таких ресурсів. Нині в бібліотеці розміщено біля 34 тис. повнотекстових ресурсів, які завантажено понад 15 млн разів, з них майже 3,6 млн завантажень у 2023 р. зі 182 країн світу.

У цілому продовжена позитивна тенденція щодо представлення наукових періодичних видань та публікацій вчених НАПН України у світовій системі наукових комунікацій.

У звітному році налічувалося 40 наукових періодичних видань, де засновники/співзасновники — НАПН України та її наукові установи. З-поміж них — 33 друкованих та

8 електронних. З них 35 (88 %) належать до категорій «А» та «Б» Переліку наукових фахових видань України (у 2020 р. — 25 видань). Усі електронні та 95 % друкованих видань мають власні вебсайти або вебсторінки, міжнародний стандартний номер періодичного видання; 88 % видань присвоюють статтям DOI, 78 % видань розміщують повні тексти у відкритому доступі, підтримуючи ініціативу «Відкритої науки».

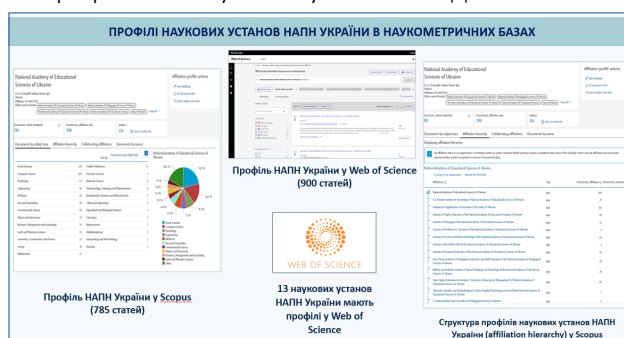

Провідне електронне наукове періодичне видання **«Інформаційні технології і засоби навчання»** (засновник — Інститут цифровізації освіти) представлено в базі даних Web of Science Core Collection. У 2023 р. журнал отримав журнальний імпакт-фактор (JIF). Індикатор цитування журналу (JCI) — 0,45 (третій квартиль Q3).

Опубліковано шостий номер англomовного наукового періодичного видання НАПН України **«Education: Modern Discourses»**, що представлений в різних базах даних, реєстрах і пошукових системах, зокрема в Index Copernicus International Journals Master List, де отримав найвищу оцінку для України щодо Index Copernicus Value — 100.00 одиниць.

Продовжувався випуск популярного електронного наукового періодичного видання відкритого доступу **«Вісник Національної академії педагогічних наук України»**. У 2023 р. опубліковано 89 матеріалів, які у 2023 р. переглядалися 65 тис. разів.

Успішно функціонував профіль НАПН України у Scopus і Web of Science, у якому окремо розміщені профілі всіх наукових установ академії.

Усі наукові установи НАПН України представлено на 56-81 місцях з-поміж понад 400 університетів й науково-дослідних інститутів за рейтингом, складеним Національною бібліотекою України імені В.І. Вернадського у рамках проєкту «Бібліометрика української науки».

Вчені академії проводили незалежну наукову експертизу, брали участь у діяльності експертних, акредитаційних, робочих груп і комісій, агентств, програмних комітетів, організацій, підприємств тощо.

У звітному році вчені НАПН України організували або взяли участь у понад 4 тис. різноманітних заходів.

НАПН України веде велику *освітню діяльність*. Підготовка здобувачів на третьому (освітньо-науковому) рівні вищої освіти та наукового ступеня доктора наук здійснювалась в 11 наукових установах НАПН України у галузях знань: «01 Освіта / Педагогіка»; «05 Соціальні та поведінкові науки»; «23 Соціальна робота»; «28 Публічне управління та адміністрування».

У 2023 р. в аспірантурі навчався 421 здобувач, з них 36 за державним замовленням; у докторантурі — 35, з яких 12 за державним замовленням. Показники ефективності підготовки за державним замовленням порівняно з 2022 р. зросли.

У 2023 р. створено 5 докторських спеціалізованих вчених рад у шести наукових установах НАПН України. Загалом у 12 таких радах, що діяли в 10 наукових установах, захищено 7 докторських і 1 кандидатська дисертації. У разових спеціалізованих вчених радах відбулося 30 захистів дисертацій, що удвічі більше порівняно з 2022 р.

У *Міжвідомчій раді з координації досліджень* у галузі освіти, педагогіки і психології розглянуто 124 теми дисертаційних дослідження, скориговано 86 тем (69 %). У 2023 р. створено Фейсбук-сторінку «Координація досліджень у галузі освіти НАПН України» задля надання безоплатних послуг щодо формулювання тем досліджень та наукового консультування.

У Навчально-науковому інституті менеджменту та психології, Білоцерківському інституті неперервної професійної освіти Університету менеджменту освіти та в Інституті професійної освіти за кошти фізичних і юридичних осіб провадилася підготовка на бакалаврському і магістерському рівнях вищої освіти з восьми спеціальностей. Загальна чисельність студентів на кінець звітного року становила 1375 осіб.

В Університеті менеджменту освіти, Інституті педагогіки та Інституті спеціальної педагогіки і психології імені Миколи Ярмаченка підвищили кваліфікацію понад 7,5 тис. керівників, науково-педагогічних, педагогічних та інших працівників закладів освіти, установ, організацій, з них 4970 — за державним замовленням.

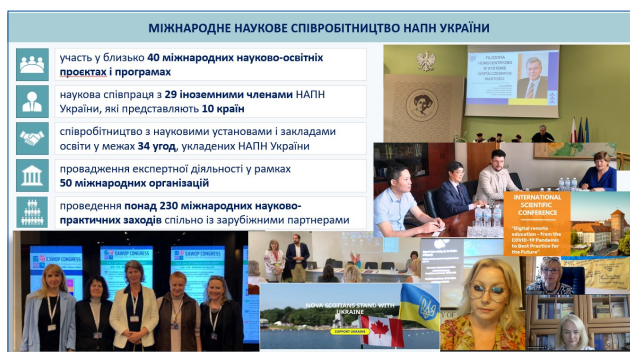
В Інституті педагогіки за спеціальностями «013 Початкова освіта», «014.01 Середня освіта (Українська мова і література)», «014.15 Середня освіта (Природничі науки)» за кошти фізичних і юридичних осіб підвищили кваліфікацію 300 педагогічних та науково-педагогічних працівників.

Вченими Інституту педагогіки проведено безкоштовні курси підвищення кваліфікації (у дистанційному форматі) понад 1 тис. педагогічних працівників за іншими програмами викладання у 5-6 класах.

Міжнародне наукове співробітництво упродовж другого року війни і воєнного стану розгоралося в контексті роз'яснення зарубіжним партнерам загарбницької суті російської війни, продовження формування атмосфери підтримки України, європейської інтеграції. Особливо плідними є відносини з польськими педагогами. Було проведено спільне засідання президії НАПН України і Комітету педагогічних наук Польської академії наук. Українська делегація, єдина із зарубіжних країн, була запрошена на з'їзд Польського педагогічного товариства.

Підписано документи про співпрацю із Академією прикладних наук імені Стефана Баторія,

Гірничо-металургійним університетом у Кракові, Університетом Марії Кюрі-Склодовської у Любліні (Польща).

Наукові установи академії взяли участь у реалізації майже 50 міжнародних науково-освітніх проєктів і програм.

Продовжувалась системна наукова співпраця із 29 іноземними членами НАПН України, які представляють 10 країн світу, зарубіжними науковими установами і закладами освіти.

Наші вчені є членами понад 50-ти міжнародних організацій та наукових асоціацій, редакційних колегій зарубіжних наукових видань, де здійснюють велику експертну діяльність.

Науково-інформаційна діяльність у 2023 р. передусім спрямовувалася на активізацію функціонування порталу і сторінок НАПН України у соціальних мережах, IT-платформах, відеохостингах.

Тривала співпраця із всеукраїнськими газетами «Україна молода», «Українська літературна газета», «Слово Просвіти», «Освіта і суспільство», «Світ», «Факти», журналами Товариства «Знання» України і самим Товариством.

Діяльність НАПН України, а також особисту участь науковців висвітлено у багатьох теле- та радіопередачах.

У 2023 р. в умовах дії воєнного стану відбулися дві сесії загальних зборів НАПН України у дистанційному форматі:

- 7 квітня — звітні збори «Про діяльність НАПН України у 2022 році та завдання на 2023 рік»; збори також затвердили Стратегію розвитку НАПН України на 2023-2027 роки та Пріоритетні напрями (тематику) наукових досліджень та науково-технічних (експериментальних) розробок НАПН України на 2023-2027 рр.;

- 17 листопада — тематичні збори «Вища освіта в умовах воєнного стану та післявоєнного відновлення України: виклики і відповіді» з представленням науково-аналітичної доповіді, підготовленої вченими Відділення вищої освіти та Інституту вищої освіти (Кремень та ін., 2023).

Відповідно до плану роботи НАПН України проведено також два методологічні семінари:

- 6 квітня — «Національно-патріотичне виховання дітей та молоді в умовах воєнного стану та повоєнного відновлення України: стратегії і завдання», підготовлений Відділенням філософії освіти, загальної та дошкільної педагогіки та Інститутом проблем виховання (НАПН України, 2023с; Інститут проблем виховання НАПН України, 2023);

- 16 листопада — «Актуальні проблеми охорони психічного здоров'я українського народу у воєнний і повоєнний час», підготовлений Відділенням психології та спеціальної педагогіки та науковими установами психологічного профіля академії (Панок, 2023а; Панок, 2023с).

Проведено 14 (12 планових і 2 позачергові) засідань Президії НАПН України, на яких розглянуто понад 300 питань і прийнято відповідні постанови зі статутної діяльності академії.

Зокрема проведено спільні засідання Президії НАПН України із:

- вченою радою Полтавського національного педагогічного університету імені В.Г. Короленка та президією Товариства «Знання» України «Філософсько-педагогічна спадщина Григорія Сковороди», присвячене 300-річчю із дня народження Григорія Сковороди. Засідання відбулося в селищі Чорнухи, де народився великий філософ і педагог;

- вченою радою Національного університету біоресурсів і природокористування України «Про досвід використання інноваційних методів психолого-педагогічної науки колективом Національного університету біоресурсів і природокористування України». Засідання відбулося на базі університету, що дозволило наглядно побачити успіхи його колективу.

НАПН України в 2023 р. отримано фінансування з державного бюджету в сумі 246,5 млн грн.

Порівняно з 2022 р. фінансування НАПН України за загальним фондом зменшилося на 27,4 млн грн, або на 10 %, що пов'язано із російським вторгненням та введенням воєнного стану.

Водночас академією отримано 46,7 млн грн за спеціальним фондом бюджету (власні надходження бюджетних установ), що на 20,6 млн грн (31 %) більше, ніж у 2022 р., у т.ч. кошти на реалізацію грантових угод — 8 317,8 тис. грн, із них за договорами, укладеними з Національним фондом досліджень України — 5 212,0 тис. грн; на реалізацію грантових угод з міжнародним та іноземним фінансуванням — 3 105,8 тис. грн.

Упродовж звітного року до НАПН України із усіх джерел фінансування надійшло 293,2 млн грн. Питома вага фінансування за рахунок загального фонду бюджету у коштах, які отримали установи НАПН України, зменшилася і становила 84 %.

У складних умовах сьогодення, в яких Україна бореться за загальноцивілізаційні цінності, людську гідність і свободу, національний суверенітет і незалежність, інтеграцію в європейську сім'ю вільних країн, НАПН України має і надалі всебічно вдосконалювати діяльність, зокрема з наукового і методичного супроводу освіти.

У 2024 р. **першочергову увагу слід приділити наступному.**

1. У ранньому розвитку дітей та дошкільній освіті.

Ця стартова в безперервній освіті ланка потребує науково обґрунтованого оновлення законодавства відповідно до розробленої вченими академії концепції, прискорення прийняття нового Закону України «Про дошкільну освіту». Водночас закладам дошкільної освіти в умовах воєнного стану потрібно невідкладно надавати ще більшу методичну підтримку. Назрілим є оновлення Базового компоненту (стандарту) дошкільної освіти відповідно до інноваційних змін суспільного життя.

2. Щодо повної загальної середньої освіти.

Тут важливо завершити концептуальні обґрунтування профільної середньої освіти, зокрема її оптимальної мережевої і галузевої організації. На часі розроблення і прийняття Державного стандарту профільної середньої освіти і його програмно-методичний супровід. Якісними підручниками, посібниками, програмами, методами з використанням цифрових технологій слід максимально компенсувати освітні втрати і розриви, забезпечити якість і доступність усіх ланок початкової і середньої освіти на засадах дитиноцентризму в

умовах російської агресії і воєнного стану, включаючи дітей з особливими освітніми потребами.

3. У позашкільній освіті.

З порядку денного не знімається додання нерівномірного доступу до позашкільної освіти в містах і селах, використання для цього закладів загальної середньої освіти, особливо в сільській місцевості та для переміщених дітей, можливостей дистанційного навчання. Ця освітня ланка теж потребує оновлення законодавства.

4. Для патріотичного виховання.

Потрібно поліпшити науковий і методичний супровід формування національної громадянської ідентичності, підготовки молодих людей до захисту України.

5. У професійній (професійно-технічній) і фаховій передвищій освіті.

Сьогодні Україна як ніколи потребує ефективної і привабливої інтегрованої системи професійної (професійно-технічної) і фахової передвищої освіти, яка також забезпечує професійну профільну середню освіту. Слід активізувати науковий і методичний супровід використання європейського і північноамериканського досвіду формування мережі потужних багаторівневих і багатопрофільних закладів професійної освіти, здатних до гнучкої взаємодії з роботодавцями. Це, як і відповідність Європейському простору професійної освіти і підготовки має бути урегульовано новим Законом України «Про професійну освіту».

6. У вищій освіті.

Істотної модернізації потребує сфера вищої освіти, особливо в умовах демографічної кризи та дефіциту ресурсів, мережа якої подрібнена, розпорошена, невиправдано дубльована, характеризується дефіцитом глобально конкурентоспроможних університетів-лідерів. Університетській практиці конче необхідні системні наукові дослідження і методичні рекомендації щодо механізмів оцінювання і розвитку конкурентоспроможності, визначення шляхів оптимізації мережі закладів вищої освіти, насамперед через їх укрупнення і створення потужних регіональних університетів, інтеграції в європейські простори вищої освіти і досліджень.

7. В освіті дорослих.

Прискорений інноваційний тип розвитку, зросла географічна і економічна мобільність, пов'язане з війною вимушене переміщення населення вимагають розвитку завершальної освітньої ланки — освіти дорослих. Важливим є прийняття Закону України «Про освіту дорослих».

8. Щодо кадрового забезпечення освіти.

Потребують подальшого вдосконалення структура і зміст, якість підготовки педагогічного і науково-педагогічного персоналу, створення умов для його подальшого утримання і плідної діяльності.

9. Щодо цифровізації освіти.

Цифровізація освітнього процесу має істотно переорієнтуватися на вирішення комплексу завдань з активного використання штучного інтелекту. Тут важливо забезпечити випереджальні наукові дослідження.

10. У справі інформаційно-бібліотечного забезпечення освіти.

В умовах розвитку інформаційного суспільства, його цифровізації зростає роль освітянських бібліотек, яких налічується понад 15 тис. Ця бібліотечна мережа має випереджально модернізуватися з використанням інформаційно-комунікаційних і цифрових технологій.

11. Щодо світової і європейської інтеграції освіти України.

Цьому передовсім має слугувати участь у проєктах і програмах міжнародної співпраці, зокрема за програмами ЄС: Еразмус+, «Горизонт Європа», а також двостороннє партнерство і співробітництво з колегами із різних країн Європи і світу.

12. Стосовно фінансової підтримки освіти.

Важливо оптимізувати розподіл ВВП між освітніми ланками, вдосконалити освітню мережу, підвищити конкурентоспроможність оплати праці в освіті, реалізувати прогресивні організаційно-правові статуси закладів освіти.

13. У психологічному супроводі освітніх і суспільних процесів, розвитку особистості.

НАПН України, у якій зосереджено основні наукові установи психологічного профілю, має й надалі бути головною організацією з розвитку фундаментальної і прикладної психології, вивчення соціально-психологічного стану освіти, суспільства, людини, особливо в кризових травмівних ситуаціях, зокрема війни, надання методичних рекомендацій закладам, психологічної допомоги постраждалим.

14. Щодо наукового і методичного супроводу освіти.

Провідну роль у цьому і де-юре, і де-факто має зберігатися за Національною академією педагогічних наук України, яка розвинула для цього необхідний науково-методичний потенціал, за участі Національної й інших національних

галузевих академій наук, наукових установ, закладів вищої освіти, фахових об'єднань освітян і вчених.

Усвідомлюючи свою важливу роль у розвитку освіти, людини, НАПН України у 2024 р. має орієнтуватися на такі актуальні для самовдосконалення завдання.

1. Подальше спрямування наукового і методичного потенціалу НАПН України для забезпечення перемоги, потреб оборони і національної безпеки, реалізації пріоритетів і актуальних завдань державної освітньо-наукової політики, розвитку фундаментальних і прикладних досліджень у галузі освіти, педагогіки і психології.

2. Забезпечення розвитку НАПН України відповідно до Стратегії на 2023-2027 роки та Пріоритетних напрямів (тематики) наукових досліджень та науково-технічних (експериментальних) розробок на 2023-2027 роки у співпраці із споживачами наукової і методичної продукції.

3. Розширення науково-експертної функції щодо стану і перспектив розвитку всіх рівнів і ланок освіти, психологічного стану суспільства, громадян, для інформування органів державної влади, закладів освіти, освітян, здобувачів освіти, громадськості.

4. Посилення взаємодії, співпраці, координації діяльності з Міністерством освіти і науки України, профільним Комітетом Парламенту, Національною академією наук України, іншими національними галузевими академіями наук, закладами освіти, органами державного управління та громадськими організаціями.

5. Подальший розвиток євроінтеграційної діяльності академії, її членів, наукових установ, підтримка освітньо-наукових ініціатив Європейського Союзу, розширення участі у міжнародних проєктних та грантових конкурсних відборах насамперед за програмами Еразмус+ та «Горизонт Європа» на 2021-2027 рр.

6. Розширення комунікаційної діяльності академії, інформування зацікавлених сторін про найважливіші результати наукових досліджень НАПН України з актуальної проблематики щодо захисту і перемоги України, посилення резильєнтності українського суспільства, удосконалення освітньої системи, розвитку людини, формування людського капіталу, інноваційний прогрес.

Нам усім слід суттєво додати зусиль заради перемоги України у війні з російським агресором, заради збереження української держави і пода-

льшого розвитку українського суспільства. Будемо вірні цій великій історичній місії!

Слава захисникам і захисницям України!
Слава Україні!

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

- Адамчук, Н.Б. (2022) Інтернет-ресурс «Контур психологічної безпеки глухих» [Відео]. <https://lib.iitta.gov.ua/733810/>
- Байдик, В.В., Гопкало, Ю.П., Корнієнко, І.О., Лунченко, Н.В., Луценко, Ю.А., Мороз, Р.А., Саврасов, М.В. & Ткачук, І.І. (2023) *Формування безпечного освітнього простору закладу освіти в діяльності працівників психологічної служби*. Київ: УНМЦ практичної психології і соціальної роботи, <https://lib.iitta.gov.ua/738709/>
- Баніт, О. (2023). Корпоративна освіта і навчання науково-педагогічних працівників закладів вищої освіти: теоретико-методологічний аспект. *Освіта дорослих: теорія, досвід, перспективи*, 24(2), 36-46. [https://doi.org/10.35387/od.2\(24\).2023.36-46](https://doi.org/10.35387/od.2(24).2023.36-46)
- Бех, І.Д. (2020) Виховний глосарій у полярному поданні. *Методист*, 11-12(108), 48-63. <https://lib.iitta.gov.ua/723898/>
- Бех, І.Д. (ред.), Журба, К.О., Канішевська, Л.В., Комаровська, О.А., Литовченко, О.В., Малиношевський, Р.В. (ред.), Морін, О.Л., Окушко, Т.К., Охріменко, З.В., Рагозіна, В.В., Рейпольська, О.Д., Тимчик, М.В., Толочко, С.В. & Харченко, Н.В. (2023). *Військово-патріотичне виховання дітей та учнівської молоді в системі освіти України: стратегічні напрями*. Івано-Франківськ: НАІР, 32 с., <https://lib.iitta.gov.ua/736802/>
- Биков, В.Ю., Спірін, О.М., Лупаренко, Л. А., Пінчук, О.П., Буров, О.Ю., Яцишин, А.В., Гуржий, А.М., Кохан, О.В. & Полященко, І.М. (2023) *Використання інтернет платформи «Українська електронна енциклопедія освіти»: методичні рекомендації*. Київ: Інститут цифровізації освіти НАПН України, <https://lib.iitta.gov.ua/737295>
- Брусяк, А.В., Коваленко, В.В., Крамар, С.С., Мар'єнко, М.В., Носенко, Ю.Г., Сухих, А.С. & Шишкіна, М.П. (2023) *Використання сервісів хмаро орієнтованих систем відкритої науки в освітньому процесі закладів вищої педагогічної і післядипломної освіти*: метод. посіб. Київ: ІЦО НАПН України, <http://surl.li/rnxhu>
- Вовк, М.П. (ред.). (2023). *Розвиток сучасної мистецько-педагогічної освіти: національний і європейський контекст*: монографія. Київ: ІПООД імені Івана Зязюна НАПН України, <http://surl.li/otqih>
- Горностай, П.П. (2023) *Психологія колективних травм*: монографія. Кропивницький: Імекс-ЛТД, <https://lib.iitta.gov.ua/738684/>
- Закатнов, Д.О., Байдулін, В.Б., Ваніна, Н.М., Гриценко, І.А., Ершова, Л.М. & Савченко, М.О. (2023) *Консультування здобувачів професійної освіти з молодіжного підприємництва для повоєнного відновлення економіки України*: методичний посібник. Київ: Інститут професійної освіти НАПН України, <https://lib.iitta.gov.ua/738714/>
- Івасюк, О.М., Комаровська, О.А., Власова, В.Г., Гринишина, Л.М., Кізілова, Г.О., Лобова, О.В. & Назар, Л.І. (2023). *Модельна навчальна програма «Мистецтво. 7-9 класи (інтегрований курс)» для закладів загальної середньої освіти*. МОН України. <http://surl.li/osfbk>
- Інститут педагогіки НАПН України. (n.d. a). Модельні навчальні програми. <https://undip.org.ua/modelni-navchalni-prohramy-dlia-5-6-klasiv/>
- Інститут педагогіки НАПН України. (n.d. b). Підручники. <https://undip.org.ua/to-teachers/textbooks/>
- Інститут проблем виховання НАПН України (2023, 6 квітня). *Пленарне засідання методологічного семінару НАПН України (6 квітня 2023 р.)*. [Відео]. YouTube. https://www.youtube.com/watch?v=peRqZNI2H_Y&t=403s
- Кабінет Міністрів України. (2021, 4 серпня). *Про затвердження планів заходів з реформування Національної академії аграрних наук, Національної академії правових наук, Національної академії педагогічних наук на 2021 і 2022 роки* (911-р). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/911-2021-p>
- Корнієнко, А.В., Мачуський, В.В. & Вербицький, В.В. (2022). *Наскрізна навчальна програма з позашкільної освіти оздоровчого напрямку «Основи безпеки життєдіяльності в умовах бойових дій»*. <http://surl.li/qniqz>
- Костенко, Т.М., Довгопола, К.С. & Топузов, М.О. (2023) *Сучасні технології психологічного супроводу дитини з порушеннями зору дошкільного віку: навч. метод. посіб.* Київ: Інститут спеціальної педагогіки і психології імені Миколи Ярмаченка, <https://lib.iitta.gov.ua/736504/>
- Кремень, В.Г. (ред.). (2024). *Звіт про діяльність Національної академії педагогічних наук України у 2023 р.* Київ: Педагогічна думка, <https://doi.org/10.37472/zvit2023>
- Кремень, В.Г. (ред.) Луговий, В.І., Саух, П.Ю., Драч, І.І., Слюсаренко, О.М., Скиба, Ю.А., Жабенко, О.В., Калашнікова, С.А., Таланова, Ж.В., Петроє, О.М., Оржель, О.Ю., Регейло, І.Ю. & Набок, М.В. (2023). *Вища освіта України в умовах воєнного стану та післявоєнного відновлення: виклики і відповіді: науково-аналітична доповідь*. Київ: Педагогічна думка, 172с., <https://doi.org/10.37472/NAES-IHED-2023>
- Кручек, В.А. (2022) Особливості організації професійної підготовки кваліфікованих робітників в умовах змішаного навчання. *Професійна педагогіка*, 2 (25). с. 123-128., <http://lib.iitta.gov.ua/735538/>
- Кручек, В.А. (2023) Методична система професійної підготовки кваліфікованих робітників в умовах змішаного навчання Інноваційна професійна освіта. *Науково-методичне забезпечення професійної освіти і навчання: матеріали XVII Всеукраїнської науково-практичної конференції (звітної) Інституту професійної освіти НАПН України (27-30 березня 2023 р.)*, 2(9). с. 128-132., <https://lib.iitta.gov.ua/738302/>
- Куниця, Т.Ю. (ред.). Савельчук, І.Б., Гончар, Л.В., Бирик, Д.Д. Амеліна, В.М. (2023). *Діагностичний інструментарій соціальних очікувань*: методичні

- рекомендації. Івано-Франківськ: НАПН, 32 с. <https://lib.iitta.gov.ua/738179/>
- Кучерявий, О.Г. (2023) Концепція оновлення змісту освіти майбутніх викладачів педагогічних університетів у вимірах соціальних потреб воєнного і повоєнного часу. *Естетика і етика педагогічної дії* (28). 196-208, <https://lib.iitta.gov.ua/738593/>
- Легкий, О.М., Курінна, В.Р. & Кондратенко, С.В. (2023) *Корекційно-розвивальні технології для розвитку дітей з порушеннями зору*: навч. метод. посіб. Київ: Інститут спеціальної педагогіки і психології імені Миколи Ярмаченка, <https://lib.iitta.gov.ua/736503/>
- Литвинова, С.Г., Сороко, Н.В., Богачков, Ю.М., Гриб'юк, О.О., Дементієвська, Н.П., Соколюк, О.М., Слободяник, О.В. & Ухань, П.С. (2023) *Використання засобів доповненої та віртуальної реальності в навчальному середовищі закладів загальної середньої освіти*: методичні рекомендації. Київ: ІЦО НАПН України, <https://lib.iitta.gov.ua/734430/>
- Луговий, В., Слюсаренко, О., & Таланова, Ж. (2023). Закон зростання крутизни університетського сходження до вершини досконалості. *International Scientific Journal of Universities and Leadership*, (15), 30-53. <https://doi.org/10.31874/2520-6702-2023-15-30-53>
- Луговий, В.І. & Топузов, О.М. (ред.). (2024). *Наукова продукція Національної академії педагогічних наук України, рекомендована до впровадження (2023 р.)*: збірник анотованого переліку наукової продукції. Київ: Педагогічна думка, <https://lib.iitta.gov.ua/740112/>
- Назаренко, Т., Криловець, М., Яценко, В., Логінова, А. & Часнікова, О. (2023). *Методика розроблення та впровадження інтегрованих курсів за вибором з географії та економіки в гімназії та ліцеї*: методичний посібник. Київ: Педагогічна думка, 144 с., <http://surl.li/rnxex>
- Національна академія педагогічних наук України. (2020). *Програма спільної діяльності Міністерства освіти і науки України та Національної академії педагогічних наук України на 2021-2023 роки*. <https://naps.gov.ua/ua/activities/research/mon23/>
- Національна академія педагогічних наук України. (2022). *Програма спільної діяльності Національної академії наук України та Національної академії педагогічних наук України на 2023-2025 роки*. <https://naps.gov.ua/ua/activities/research/nas25/>
- Національна академія педагогічних наук України. (2023а). Заява Національної академії педагогічних наук України з приводу рішення про відкриття перемовин щодо вступу України до Європейського Союзу. *Вісник Національної академії педагогічних наук України*, 5(2), 1. <https://doi.org/10.37472/v.naes.2023.st-EU>
- Національна академія педагогічних наук України. (2023б). *Програма спільної діяльності Національної академії медичних наук України та Національної академії педагогічних наук України на 2023-2025 роки*. https://naps.gov.ua/uploads/files/sod/2023/napn-namn_2023-2025.pdf
- Національна академія педагогічних наук України (2023с, 10 січня). *Про Методологічний семінар НАПН України 6 квітня 2023 року*. <https://naps.gov.ua/ua/press/events/2918/>
- Національна академія педагогічних наук України (2023д, 27 квітня). *Стратегія розвитку Національної академії педагогічних наук України на 2023-2027 роки*. <https://naps.gov.ua/ua/press/announcements/3013/>
- Національна академія педагогічних наук України (2023е, 27 квітня). *Пріоритетні напрями (тематика) наукових досліджень та науково-технічних (експериментальних) розробок НАПН України на 2023-2027 роки*. <https://naps.gov.ua/ua/press/announcements/3014/>
- Національна академія педагогічних наук України (2023ф, 27 липня). *Зміни і доповнення Програми «Захист України»*. <https://naps.gov.ua/ua/press/releases/3090/>
- Національна академія педагогічних наук України. (2024а). *Інформація Національної академії педагогічних наук України щодо виконання Державного бюджету України: 2023 р. (оцінка ефективності використання)*. <https://naps.gov.ua/ua/activities/finance-economic/reports/budget2023/>
- Національна академія педагогічних наук України. (2024б). *Програма спільної діяльності Міністерства освіти і науки України та Національної академії педагогічних наук України на 2024-2026 роки*. https://naps.gov.ua/uploads/files/sod/2024/mon-naps_2024-2026.pdf
- Національна академія педагогічних наук України. (2024с, 21 березня). *Підписано Програму спільної діяльності між НАПН України і НАПРН України*. <https://naps.gov.ua/ua/press/releases/3261/>
- Панок, В.Г. (2023а). Актуальні проблеми охорони психічного здоров'я українського народу в часи війни: питання теорії і методології: Наукова доповідь на методологічному семінарі «Актуальні проблеми охорони психічного здоров'я українського народу у воєнний і повоєнний час», 16 листопада, 2023 р. *Вісник Національної академії педагогічних наук України*, 5(2), 1-9. <https://doi.org/10.37472/v.naes.2023.5218>
- Панок, В.Г. (2023б) Концепція реформування психологічної служби у системі освіти України на період до 2030 року. *Вісник Національної академії педагогічних наук України*, 2(5), 1-10. <https://doi.org/10.37472/v.naes.2023.5204>
- Панок, В.Г. (ред.) (2023с). *Актуальні проблеми охорони психічного здоров'я українського народу у воєнний і повоєнний час: Матеріали методологічного семінару НАПН України 16 листопада 2023 року*: 36. матеріалів. Київ: Педагогічна думка, 405 с., <https://lib.iitta.gov.ua/738128/>
- Панок, В.Г., Рибалка, В.В., Шандрук, С.К., Романовська, Д.Д., Предко, В.В., Горленко, В.М., Сосновенко, Н.В., Марухина, І.В. & Кондратюк, А.А. (2023) *Методики психологічного супроводу учасників освітнього процесу в умовах війни*: практ. посіб. Київ: УНМЦ практичної психології і соціальної роботи, <https://lib.iitta.gov.ua/738662/>

- Петренко, Л. (2023). *Цифрова безпека в структурі цифрової компетентності майбутнього викладача педагогічного закладу вищої освіти*: змістовий компонент. *Освіта дорослих: теорія, досвід, перспективи*, 23(1), 98-109. [https://doi.org/10.35387/od.1\(23\).2023.98-109](https://doi.org/10.35387/od.1(23).2023.98-109)
- Попова, В.В. (2023) Чинники та умови розвитку державно-приватного партнерства у сфері професійної (професійно-технічної) освіти для відновлення економіки України. *Інноваційні практики наукової освіти: матеріали III Всеукраїнської науково-практичної конференції (Київ, 6-12 грудня 2023 року)*. Київ: Інститут обдарованої дитини НАПН України, с. 642-649., <https://lib.iitta.gov.ua/738637/>
- Пророк, Н.В., Бойко, С.Т., Гнатюк, О.В., Купрєєва, О.І., Курило, Л.Ф., Папуча, М.В., Полякова, В.І., Столярчук, О.А., Царенко, Л.Г. & Чекстєре, О.Ю. (2023) *Психологічне діагностування проявів адаптаційних розладів у суб'єктів освітнього простору в умовах воєнного стану і післявоєнного відновлення країни*: практичний посібник. Київ: Інститут психології імені Г.С. Костюка НАПН України, <https://lib.iitta.gov.ua/737541/>
- Радкевич, В.О. (2023) Сучасні форми розвитку державно-приватного партнерства у сфері професійної освіти. *Сучасна наука та освіта: стан, проблеми, перспективи: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (м. Полтава, 20-21 березня 2023 року)*. Київ: ДЗ «ЛНУ імені Тараса Шевченка», с. 329-332., <https://lib.iitta.gov.ua/735541/>
- Радкевич, В.О. (2023) Публічно-приватне партнерство у професійній освіті європейських країн: провідні тенденції розвитку. *Професійна педагогіка*, 2(27). с. 14-28., <https://lib.iitta.gov.ua/737402/>
- Самко, А.М. (2023). Аналіз теоретичних засад самоосвітньої діяльності науково-педагогічних працівників закладів вищої освіти. *Вісник Луганського національного університету імені Тараса Шевченка. Педагогічні науки*, 5(359), 7-14. [https://doi.org/10.12958/2227-2844-2023-5\(359\)-7-14](https://doi.org/10.12958/2227-2844-2023-5(359)-7-14),
- Саух, П.Ю., & Саух, І.В. (2023). «Суспільство 5.0». архітектура освіти в умовах п'ятої промислової революції: виклики та перспективи. *Вісник Національної академії педагогічних наук України*, 5(2), 1-7. <https://doi.org/10.37472/v.naes.2023.5223>
- Таланова, Ж. (ред.), Базелюк, О., Вітренко, Ю, Воробйова, О., Ворона, В., Дебич, М., Паламарчук, О. & Слюсаренко, О. (2021). *Теоретичні основи політики та механізмів забезпечення ефективності освітньої діяльності в університетах у контексті євроінтеграції*: препринт (аналітичні матеріали). Київ: Ін-т вищої освіти НАПН України, 192 с., <http://surl.li/qeqscw>
- Твердохліб, І.А. (2023). *Особливості програмно-технічного забезпечення дистанційного навчання в умовах воєнного стану*: методичні рекомендації. Київ: Педагогічна думка, 44 с., <http://surl.li/rnxhem>
- Тітова, О.А., Лузан, П.Г., Пащенко, Т.М., Мося, І.А., Остапенко, А.В. & Ямковий, О.Ю. (2023) *Система розвитку професійної компетентності педагогічних працівників фахових коледжів в умовах пандемії, воєнного та повоєнного часу*: монографія. Київ: ІПО НАПН України, <http://lib.iitta.gov.ua/738694/>
- Топузов, О.М. (ред.) & Головкин, М.В. (укл.). (2023). *Діагностика та компенсація освітніх втрат у загальній середній освіті України*: методичні рекомендації. Київ: Педагогічна думка, 187 с., <http://surl.li/mzxjk>
- Топузов, О.М. (ред.) & Онопрієнко, О.В. (укл.). (2023). *Діагностика та механізми подолання втрат у навчанні молодших школярів*: методичні рекомендації. Київ: Інститут педагогіки НАПН України, 146с., <http://surl.li/mhczaz>
- Урядовий портал. (2023). *Засідання Національної ради України з питань розвитку науки і технологій. Протокол № 5 засідання Національної ради 23.02.2023*. <https://www.kmu.gov.ua/storage/app/sites/1/uploaded-files/protokol5zasidannyanatsradivid230223nadislaniymon.pdf>
- Фідкевич, О.Л., Снегірьова, В.В. & Бакуліна, Н.В. (2023). *Концепція моделі багатомовної освіти в закладах загальної середньої освіти з навчанням мов корінних народів і національних меншин з урахуванням завдань європейської інтеграції України*. Київ: Педагогічна думка, 44 с., <http://surl.li/qdmgb>
- Фідкевич, О.Л., Снегірьова, В.В., Бакуліна, Н.В. & Давидюк, Л.В. (2023). *Науково-методичні засади реалізації моделі багатомовної освіти в закладах загальної середньої освіти з навчанням мов корінних народів і національних меншин*: методичний посібник. Київ: Педагогічна думка, 145 с. <http://surl.li/rnxdg>
- Ярмола, Н.А. (2023). Про результати фундаментального дослідження «науково-теоретичні основи моделювання інклюзивного освітнього середовища», що виконується в Інституті спеціальної педагогіки і психології імені Миколи Ярмаченка НАПН України: За результатами наукової доповіді на засіданні Президії Національної академії педагогічних наук України 21 вересня 2023 р. *Вісник Національної академії педагогічних наук України*, 5(2), 1-8. <https://doi.org/10.37472/v.naes.2023.5211>
- IPOOD hab (2022). Педагогічна синергія. <https://ipoodhab.com/pedagogical-synergy>
- Lugovyj, V., Kalashnikova, S., Talanova, Zh. & Vlasova, I. (2023). Transformation of higher education in Ukraine: Impact of the war and objectives for post-war recovery. *European Journal of Education. Volume58, Issue4 Special Issue: Wartime and postwar education in Ukraine*, <https://doi.org/10.1111/ejed.12584>

ON THE ACTIVITIES OF THE NATIONAL ACADEMY OF EDUCATIONAL SCIENCES OF UKRAINE IN 2023 AND TASKS FOR 2024

*Scientific report to the General Meeting of the National
Academy of Educational Sciences of Ukraine, April 5, 2024*

Vasyl Kremen

*DSc in Philosophy, Professor, Full Member (Academician) of NAS of Ukraine and NAES of
Ukraine, President, National Academy of Educational Sciences of Ukraine, Kyiv, Ukraine*

Abstract. *The report outlines the main results of the scientific, scientific and technical (experimental), scientific and organizational, expert and educational activities of the National Academy of Educational Sciences of Ukraine in 2023, which were carried out in the second year of the full-scale war unleashed by the Russian Federation. The activities were aimed at systematic scientific and methodological support of education, implementation of the priorities of the state educational and scientific policy, enhancement of scientific potential in the field of education, pedagogy and psychology, strengthening its influence on the modernization of all levels of national education in order to bring the victory in the war closer, implement the post-war recovery of the country and its European integration.*

The researchers of NAES of Ukraine continued their active work focused on systematic scientific and methodological support of education, psychological support for children and adults in difficult times for the country, implementation of the priorities of the state educational and scientific policy, solving urgent problems of modernization of the educational and scientific areas, innovation and validity, social and economic significance of the obtained results, as well as their wide practical implementation and use, and response to crisis challenges for Ukrainian society in general and education in particular.

The report presents the results of the work of the Academy, its research institutions and university, teams of scholars, full members and corresponding members. The fulfilment of the statutory tasks of NAES of Ukraine and its development strategy, the work of the general meeting, methodological seminars and the Presidium of NAES of Ukraine are described, and the human resources potential of the institutions is revealed. The most significant scientific achievements of the Academy's scholars based on the results of fundamental and applied research are presented, with an indication of the social effect of implementation. The article comprehensively covers experimental, publishing, scientific and organizational, scientific and expert, educational, international, scientific and information activities, cooperation with public authorities and scientific organizations, presentation of scientific periodicals and publications of scientists in the world system of scientific communications, scientific and practical mass events, as well as financial support.

Keywords: *National Academy of Educational Sciences of Ukraine; research activities; Ukrainian education; pedagogy; psychology; scientific and methodological support; innovative person; military aggression.*

Дата публікації: 15 квітня 2024 р.